

Posudek oponenta bakalářské práce

Ruth Borovská. *Pražská Oáza. Etnografia ostrova Štvanice*. Praha FHS UK, 2023 vedoucí práce Mgr. Hedvika Novotná, Ph.D., 88 stran.

Bakalářská práce Ruth Borovské se zabývá antropologickým zkoumáním města, konkrétně sociální produkcí prostoru ostrova Štvanice. Teoreticky se práce opírá nejen o myšlenky Henriho Lefebvra, ale i o Tuanovské koncepcce místa a vědecká pojednání o materiální kultuře, veřejném prostoru a domově. Z hlediska metod je Ruthina práce ukotvena v kvalitativním přístupu propojujícím zúčastněné pozorování, polostrukturované a neformální rozhovory i různé textové materiály. Tato kombinace metod jí má pomoci zodpovědět jak je (a byl) prostor Štvanice socio-materiálně produkován a jak je tato produkce reflektována jeho obyvateli/návštěvníky/uživateli. Lze tak konstatovat, že jde o práci, která má potenciál prohloubit empirické poznání o městském veřejném prostoru.

Z formálního hlediska se jedná o práci zdařilou. Text je čtivý, logicky vystavěný, v zásadě bez gramatických chyb. Citační úzus je používán správně. Ocenit je třeba také umístění obrazového materiálu přímo v textu práce. Tato skutečnost čtenáři zásadně pomáhá zorientovat se v členitém prostoru ostrova.

V teoretické části autorka adekvátně referuje o zvolené literatuře a přístupech. Veřejný prostor, materiální kultura i domov jsou pojednány na pozadí vhodných antropologických zdrojů. Například Lefebvroy myšlenky o tvorbě dominance v socio-materiálním prostoru jsou svižně ale obsažně osvětleny. Vzhledem k dobře rozpracovanému socio-materiálnímu zaměření práce - odkazujícímu k více-než-lidské povaze ostrova - je možná škoda, že autorka neobohatila svou teoretickou výbavu například o Ingoldův koncept obývání (*dwelling*, Ingold 2005) či putování (*wayfaring*, Ingold 2009). Rovněž se nabízelo pojetí městského veřejného prostoru jako ekosystému (Low, Taplin, Scheld 2005).

Metodologická část práce je rovněž kvalitní a detailní. Autorka nejdříve vymezuje výše zmíněné výzkumné otázky a k nim zvolenou strategii pojednává velmi podrobně. Kromě volby metod, tvorbu vzorku, etických dilemat při zkoumání veřejného prostoru se dozvídáme například i o technických problémech se zaznamenáváním poznámek na diktafon v hlučném prostředí (str. 18).

Svědomitou teoretickou přípravu i vhodně zvolenou metodologickou výbavu Ruth zhodnocuje v empirické části. V její první podkapitole autorka pojednává o dosavadní historii ostrova. Tuto část považuji za nesmírně kvalitní a obohacující text. V dalších podkapitolách se již dostáváme přímo do fyzického prostoru současné Štvanice (přední, zadní a prostřední část). Zde už text propojuje autorčina zjištění s nesčetnými úryvky z terénních poznámek a rozhovorů. Tato strategie dodává textu život, i když v některých pasážích si čtenář může klást otázku, proč je daná citace právě tam, kde je. Následuje část vztahující se k sociálním sférám života ostrova (ostrov zábavy, sportu a vody), která rovněž detailně vykresluje autorčino zkoumání v terénu. Celkově tak empirická část drží pohromadě a obsahuje působivý korpus dat.

Abych autorku jen nechválil, dovoluji si pár poznámek a nápadů, které je možno použít jako podklad k diskusi u obhajoby.

- 1) Vzhledem k socio-materiálnímu zaměření práce je škoda, že hlavní podkapitoly empirické části (3.1, 3.2 a 3.3) spolu více nekomunikují a replikují tak „tradiční“ rozdělení na sociální a materiální složku prostředí. Narušení této hranice by se jistě ukázalo jako produktivní analytická strategie pro vykreslení prostorových praktik,

neboť ty se netýkají jen toho, jak je prostor sociálně produkován, ale právě i materiální složky ostrova: jak se nám dává, jak je organizován, co se na něm nachází, smí a nesmí dělat, a jak to naše pobývání na něm ovlivňuje.

- 2) Empirické části chybí celkově trochu víc propojení s teoretickými koncepty. Jak a proč projevují lidští i více-než-lidští aktéři (voda, budovy, stavby, dopravní provozy, mobiliář, rostliny, zvířata) svoje zdomácnění v prostoru ostrova? Jak je takový prostor „domovů“ produkován skrze přivlastňování. Vznikají v tomto procesu nějaké třetí plochy? Odpovědi na tyto otázky z Ruthina textu vyplývají spíše jen implicitně.
- 3) Při čtení celého textu se mi neustále vracelo na mysl, do jaké míry by bylo možné současný ostrov v socio-materiálním smyslu vystavět skrze symbolický obraz „souostroví“, v reakci na skutečnost, že na místě Štvanice fyzicky existovalo v minulosti. Autorčino členění prostorových praktik k tomu vlastně okazuje, ale nikde to není dostatečně explicitně pojednáno. Jinými slovy, zdá se mi, jako by prostor bývalých Velkých Benátek zůstal díky fyzickým i symbolickým hranicím projevujícím se při jeho využívání tak trochu souostrovím, které již není propojeno/odděleno likvidním prostorem vody, ale nevyhraněným (fyzickým) veřejným prostranstvím.
- 4) Magistrála, stavba přesahující samotný Hlávkův most, se svým provozem představuje zcela zásadního aktéra. Tato komunikace předurčuje určitou rozpolcenost ostrova, proto by si v textu dle mého názoru zasloužila daleko více pozornosti.

Vymezené diskusní poznámky nic nemění na tom, že práce Ruth Borovské představuje v kontextu bakalářských prací nadprůměrný text. Autorka prokázala schopnost samostatně realizovat výzkum a srozumitelně zachytit své analytické závěry.

Na základě těchto skutečností navrhuji práci k obhajobě s hodnocením výborně. Výsledná známka ale samozřejmě závisí na autorčině výkonu během obhajoby.

V Hornosíně, 3. 9. 2023

Michal Lehečka

.....